

Qüestió de Prestigi?

El passat mes de novembre l'ordre aleatori amb que la casualitat disposa els aconteixements em va venir a trastocar la voluntat, ben feble per altra banda, d'iniciar una sèrie de col·laboracions escrites que tindrien com a teló de fons el pretext fàcil del proper procés electoral. Aquesta intenció minsa i sovint aplaçada, de ben segur per peresa, poc ànim o qualsevol altra tara d'esperit, es va veure enfortida per la coincidència capritxosa en la successió d'uns esdeveniments que em van esperonar d'una manera més o menys definitiva. Veiem fins on arriba aquesta dèria d'ajuntar paraules:

Un dels esdeveniments es referia al petrolier **Prestige**, que començava a descarregar les seves tones de fuel un pèl abans d'hora provocant una taca de misèria i vergonya a les costes de **Galícia**.

Aproximadament pels mateixos volts, s'iniciava a **Girona** un judici per una qüestió similar: una barca de recreo, de nom no tant presumtuós -**L'Oca**- havia deixat anar un vessament incontrolat de jubilats francesos a les catalanes aigües de l'estany de **Banyoles**.

Amb l'atreviment que dóna la ignorància i sense esvair dubtes ni temors, el paralelisme s'ofereix clar i contundent: A la base de les desgràcies esmentades hi rau el resultat d'anys i panys d'una lenta dissolució de la qual tots en som víctimes i, alhora, responsables: la dissolució de la cada cop més prima línia de l'ètica ciutadana i els valors morals. El periodista i escriptor **Millás** va apuntar que l'absència de representants polítics als primers moments de la crisi del **Prestige** era deguda a la vergonya i al remordiment. Els representants polítics des del seu lloc, com nosaltres, els ciutadans polítics des del nostre, hem contribuït a alenar el "tira, tira", "bé ens hem de guanyar la vida - sigui com sigui -", "si no ho faig jo ho farà un altre", tot fent promoció de la competitivitat depredadora d'una societat que es devora a si mateixa. Aquesta política econòmica, o economia política, on tan sols compten els resultats i els objectius del *creixement* (curiós concepte el de creixement), és la responsable directe d'aquestes tragèdies on l'ètica és la gran oblidada i, de totes totes, la gran perdedora, per continuar amb el vocabulari dual de la competició, extraordinàriament il·limitat com es pot intuir.

Em resulta del tot desconegut si l'**Ajuntament de Banyoles** organitzava i/o assistia a sopars que reunien al col·lectiu empresarial de la localitat. Ignoro si es repartien premis i a les taules es comentava la bona marxa dels senyors de **L'Oca**, que haurien augmentat els beneficis perquè en carregaven un 50% més en cada viatge (havien *crescut*). No són les persones les que no deixen dormir bé a les nits, són els *números*.

En una societat econòmicament estructurada al voltant de les denominades empreses de serveis les persones, desenganyem-nos, som mercaderies. I aquí comença un altre exercici fantàstic de vocabulari: els éssers humans només trobem la nostra referència, o ens ve trobada per altri, en funció de ser consumidors i productors. És a dir, allò que ens defineix sempre en primer lloc és allò en que treballem o en que ens ho gastem, abans de ser fills, amics, veïns o parents. Així podríem dir que una barca va deixar anar un abocament incontrolat de consumidors al llac. Serien avis, però abans que res eren clients. També els podríem anomenar "unitats de despesa", que és una de les formes que té l'Administració d'anomenar als pensionistes. Tot plegat evitem dir persones i queda més polit.

Però tampoc caiguem en la ingenuïtat de simplificar responsabilitats. Això seria tant com dir que els senyors **Oca** i **Prestige** primer eren empresaris competitius i emprenedors i després persones. Les coses esdevenen tràgiques perquè nosaltres, tots, hem esdevingut tràgics com a persones i, en conseqüència, com a ciutadans. Seria absurd imaginar que existeix una conxorxa d'elements econòmics malvats que conspira per tal d'amargar-li la vida a la humanitat, ja sigui inventant el diabòlic embalatge dels discs compactes, les rotondes de la entrada a Reus o els pantis, posem per cas. Tampoc, per altra banda existeix un moviment internacional de joves, revolucionaris i peluts, amb la secreta intenció de fer pujar els iogurts a preus exorbitants o a obligar-nos a tots a teixir-nos la roba i anar amb bicicleta.

Naturalment el Sr. **Prestige** volia descarregar el vaixell a port i com Déu mana, i els **Oca** tornar les "unitats de despesa" sanes i estalvis a allà d'on vinguessin. Al mínim cost i al màxim benefici. Se l'han jugat, han invertit, han arriscat. Però no correm: el capità i la tripulació del **Prestige** "només feien la seva feina" i els treballadors de **Banyoles**, com els que van alterar l'embarcació per carregar més mercaderia "bé es tenien de guanyar la vida". De la mateixa manera, els de les finestretes o els telèfons comprenen perfectament el nostre problema però no hi poden fer res perquè, atenció, "**només**

treballen allí”(!?). No és una tara del capital o del sistema, és una tara de les persones que es traspassa a la nostra condició de clients, treballadors, empresaris, consumidors o accionistes. I per acabar-ho d’arrodonir la política es buida de política i tot s’omple d’una economia mal entesa com si es tractés d’un Principi d’Arquímedes sinistre i corcador. Per cert, per rebentar el sistema que tant bé regula el mercat no cal cap grup d’ecologistes “melenuts” i revolucionaris: el comportament dels operadors actuals se’n surt prou bé a l’hora de deixar a qui li pertoqui sense peix, marisc ni treball.

Personalment, de les classificacions, totes odioses, dels éssers humans em quedo amb la que a la pel·lícula “*Los ladrones son gente honrada*” fa l’actor **José Ysbert** quan, amb la seva veu enrogallada, anuncia que una tortuga africana caçada a les selves de l’Orinoco farà el triple salt mortal per demostrar que els animals són superiors a l’home, “*ya sea joven, persona o militar*”. Aquest excel·lent actor em porta a la primitiva intenció anunciada al principi de l’article: José Ysbert és el que des del balcó de l’Ajuntament de **Villalar del Río** proclama als seus ciutadans que els hi deu una explicació, i que aquesta explicació que els deu els hi pagarà, perquè com a alcalde seu que és, els hi deu una explicació...

El col·lectiu municipal, la societat immediata que constitueix el poble, és una base immillorable des d’on recuperar la nostra identitat com a persones, ciutadans i polítics que som tots en el fons. Cal cercar els dubtes i les incerteses precises per tal d’invertir aquell “raconet” d’ètica, aquells quatre cèntims de ciutadania dels que no en sabem que fer, per fer-los treballar i treure’n algun rendiment.

Salvador Mestre Gispert

Riudoms i desembre del 2002

(Article publicat a **L’Om, Revista de Riudoms**)